

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

Disp. VII. De Virginis matrimonium, cum sponso suo Ioseph.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

DISPUTATIO VII.

in tres Sectiones distributa.

De Virginis matrimonio cum sponso suo Ioseph.

T disputationem hanc commodius tractemus, & seriem, ac ordinem rerum, quæ ad vitam, & statum virginis pertinent, in his disputationibus, quoad fieri possit teneamus, supponendum hoc loco breuiter est, quomodo B. Virgo vitam transegerit ab ortu vsque ad desponsationem suam. Referunt enim grauissimi, & antiquissimi Patres tribus tantum annis in domo parentum mansisse, tertio verò ætatis anno fuisse in templo præsentatam, cuius præsentationis festum Ecclesia celebrat, ut suo loco dicemus agentes de cultu Virgini debito. Dicunt præterea, B. Virginem mansisse in templo, ibique in diuinis laudibus, & altissima contemplatione vitam transegerisse, vsque ad desponsationem suam. Cum enim in lege veteri filij primogeniti Deo offerrentur, quamuis à parentibus redimi possent (Leu. 27.) non tamen ad hoc tenebantur, sed poterat eos ad templi ministerium, seu diuinum cultum ibi relinquere, Deoq; dicare, sicut legimus fecisse Annam matrem Samuelis 1. Reg. 1. cum qua confert Annam Virginis matrem Greg. Nyss. oratione de Christi natiuitate. Quamquam vero lex de offerendis primogenitis ad offerendas filias, non obligaret, poterant tamen parentes voluntarie eas offerre, ac diuino muneri consecrare. Vnde intelligimus fuisse in templo locum aliquem accommodatum, in quo possent virgines Deo dicatæ tutè habitare, ut expressius, quam alij, indicauit Ambros. lib. 2. de virginibus & colligi potest ex 2. Machab. 1. in verbis illis, Sed & virgines, quæ conclusæ erant procurabant ad Oniam. Et Exod. 38. sit mentio mulierum, quæ excubabant in ostio tabernaculi. Facit etiam, quod 4. Reg. 11. dicitur, Iosaba filiam Regis Iorâ furatam esse Ioas filium Ochoziæ, quem sex annis secum habuit clam in domo Domini. Denique Luc. 2. dicitur de Anna Prophetissa, quod non discedebat de templo ieiunjs & orationibus seruens nocte & die, erat ergo in templo locus, ubi huiusmodi personæ possent habitare. Vnde etiam Iosephus libr. 8. antiquit. cap. 3. refert fuisse in templo varias cellulas, quæ ad huiusmodi habitationem poterant esse accommodatissimæ. Vbi licet de templo Salomonis loquatur, idem tamen proportionaliter intelligi potest de templo postea rearedificato. Plura de hoc loco legi possunt in Canis. lib. 1. de Dei para, cap. 12.

In hoc ergo loco Deipara Virgo permansit vsque ad nobiles annos, Soli Deo vacans, & forma virtutis effecta, ut Ambrosius dicit libr. 2. de virginibus. Quo enim Deus singulariter sibi consecrat, ab infantia separatur à cura sensibilibus rerum, ut sibi liberius vacare possint. Quod in multis & præsertim in Ioanne Baptista cernimus, & multò perfectius credendum est hoc esse concessum Virgini. Vnde etiam referunt authores graues, toto illo tempore accepisse Virginem cibum ministerio Angelorum. Quod ex Hieronymo refert Bonauent. in lib. meditationum vitæ Christi cap. 3. & Greg. Nicomediensis. homil. de oblatione virginis in templo, & Cedrenus in compendio historiæ. Et facile credi potest, nam simile priuilegium concessum legimus Paulo primo Eremitæ longo vitæ tempore. Quid ergo mirum, quod fuerit concessum Beatæ Virgini, eo præsertim tempore, quo vitam tantum contemplatiuam profitebatur, ne vel minimum de illius cura remitteret, ut corpori necessaria curaret? Denique, indubi-

Pueritia vir-
ginis qualis

Ambros.
2. Machab. 3.

Exod. 38.

4 Reg. 11.

Luc. 2.

Locus in tem-
plo Salomo-
nis deputa-
tus virginibus.
Ioseph.

Ambros.

Habitatio
& exercitia
Virginis in
templo, quæ
lia.

Hieronym.
Bonauent.
Greg. Nicom.
Cedren.

latum

giū dicitur verum ex hoc, quod suam perfectionem attingit. Duplex est autem rei perfectio, prima, & secunda. Prima quidem rei perfectio consistit in ipsa forma, ex qua speciem sortitur, secunda vero perfectio consistit in operatione rei, per quam res aliquam suum finem attingit. Forma autem matrimonij consistit in quadam indiuisibili coniunctione animorum, per quam vnus coniugum indiuisibiliter alteri fidem seruare tenetur. Finis autem matrimonij est proles generanda, & educanda. Ad quorum primum peruenitur per concubitum coniugalem: ad secundum per alia opera viri & vxoris, quibus sibi inuicem obsequuntur ad prolem nutriendam. Sic igitur dicendum est, quod quantum ad primam perfectionem, omnino verum fuit matrimonium Virginis matris Dei, & Ioseph: quia vterque consensit in copulam coniugalem: non autem expresse in copulam carnalem, nisi sub conditione, si Deo placeret. Vnde & Angelus vocat Mariam coniugem Ioseph, dicens ad Ioseph, Matt. 1. Noli timere accipere Mariam coniugem tuam.

Quod exponens Augustinus in libro de Nuptiis, & concupiscentia dicit. Coniux vocatur ex prima desponsationis fide, quam concubitu nec cognouerat, nec fuerat cogniturus. Quantum verò ad secundam perfectionem, quæ est per actum matrimonij, si hoc referatur ad carnalem concubitum, per quem proles generatur, non fuit illud matrimonium consummatum. Vnde Ambrosius dicit super Lucam. Non te moueat, quod frequenter Mariam Scriptura vocat coniugem, non enim virginis ereptio, sed coniugij testificatio, & nuptiarum celebratio declaratur. Habuit tamen illud matrimonium etiam secundam perfectionem quantum ad proles educationem. Vnde Augustinus dicit in libr. de Nuptiis, & concupiscentia. Omne nuptiarum bonum impletum est in illis parentibus Christi, proles, fides, & sacramentum. Prolem cognoscimus ipsum Dominum Iesum: fidem, quia nullum adulterium: sacramentum, quia nullum diuortium. Solus ibi nuptialis concubitus non fuit.

Ad primum ergo dicendum, quod Hier. accipit ibi matrem ab actu matrimonij consummati.

Ad secundum dicendum, quod nuptias Hieron. vocat nuptialem concubitum.

Ad tertium dicendum, quod sicut Chrysostomus dicit super Mattheum Beata Virgo sic fuit desponsata Ioseph, quod etiam esset domi habita. Nam sicut in ea, quæ in domo viri concipitur, intelligitur conceptio maritalis: sic in ea, quæ extra domum concipitur, est suspecta conceptio. Et ita non esset sufficienter prouisum sicut Beata Virginis per hoc, quod fuit desponsata, nisi etiam fuisset domi habita. Vnde quod dicitur, ut nollet eam traducere, melius intelligitur, id est, nollet eam diffamare in publicum, quam quod intelligatur de translatione in domum. Vnde & Euangelista subdit, quod voluit occulte dimittere eam. Quamuis tamen esset domi habita propter primam desponsationis fidem, nondum tamen interuenerat solennis celebratio nuptiarum, propter quod etiam nondum carnaliter conuenerant. Vnde sicut Chrysostomus Homil. 4. in Mattheum dicit, Non dicit Euangelista, antequam duceretur in domum sponsi, etenim intus iam erat. Consuetudo enim fuit veteribus, ut sponsa in sponsum domibus haberetur. Et ideo etiam Angelus dicit Ioseph, Ne timeas accipere Mariam coniugem tuam, id est, non timeas nuptias eius solenniter celebrare. Licet alij dicant, quod nondum erat in domum inducta, sed solum desponsata. Primum tamen magis consonat Euangelio.

Homil. 4. in
Matth. super
illud an-
tiquum con-
uentum 10. 2.

Hic articulus non indiget alia expositione, præter sequentem disputationem.

tatum est toto illo tempore B. Virginem ardentissimis desideris, ac frequentissimis orationibus incarnationem filij Dei postulasse, tanto maiori amore, merito, atque efficacia, quam omnes superiores Sancti, ac Prophetæ, quanto eos perfectione gratiæ, & sanctitatis superabat, ut in superiori tomo in fine disp. 8. fufius diximus.

Addunt denique Patres, consuetudinem illius populi fuisse, ut huiusmodi virgines, quæ in templo manebant, cum primum convenientem expleissent ætatem, à sacerdotibus ad paternas domos remitterentur, ut nuptui traderentur: parentes autem B. Virginis fuisse mortuos post annos undecim, quibus Beata Virgo in templo vixerat. Sacerdotes verò inijsse consilium, quid de sacro illo corpore statuerent, quia nec decebat, nec vilitatum erat, ut mulieriam adulta in templo versaretur, & aliunde timebant alicui viro ius, & potestatem in corpus illud facere, tandem vero diuina inspiratione, & instinctu decreuissent, eam tradere nomine desponsationis, cuidam viro ad custodiendam eius virginitatem idoneo, qualis Ioseph ex eadem familia, & tribu inuentus, & existimatus est. Ita ferè Greg. Nyss. homil. de Christi natiuit. Damascen. lib. 4. de fide c. 15. Nicephor. ex Euodio, lib. 1. c. 7. & lib. 2. cap. 3. Andreas Cretens. orat. de dormitione Virginis, & Simeon Metaphr. orat. de ore Virginis. Indicant etiam Orig. tract. 2. 6. in Matth. & Theophylact. Matth. 23. & alij authores supra citati. Ut ergo hoc vltimū explicetur, tractandum superest, qualis fuerit desponsatio Virginis cum Ioseph, & quo tempore, modoque facta.

SECTIO I.

Virum inter Mariam, & Ioseph verum matrimonium interceserit.

Ratio dubitandi sumi potest ex historia nuper relata, qua significatur illud non fuisse verum matrimonium, sed veluti quoddam pactum ad mutuam tantum cohabitationem ordinatum, & ut Ioseph B. Virgini ministraret, eiusque virginitatis custos, & testis existeret. Vnde Hieronym. Matth. 1. dicit Ioseph fuisse nutritium, non maritum, & Bernard. homil. 2. in Missus est, Virum, inquit, nominat, quia homo virtutis erat, non quia maritus. Sic Petrus Chrysost. sermon. 157. Ioseph, inquit, maritus solo nomine, conscientia sponsus. Et ferè eodem modo Hilar. can. 1. in Matth. dicit Virginem fuisse sponsam, non verò coniugem. Et Chrysost. homil. 4. in Matth. Coniugis, inquit, nomine sponsum intelligit. Eodem modo loquitur Gregor. Nyssen. dicta homil. de natiuit. Gregor. Magn. homil. 26. 27. in Euangelia. Epiphani. hæres. 78. obscurius verò loquitur Cyrill. Ierosolymit. catechesi 12. circa finem dicens. Meminimus Iacob, qui prius, quam Rachel acciperet, dicebat ad Laban, da mihi uxorem meam, sicut enim illic ante nuptiarum constitutionem, cum tantum promissio intercesisset, vxor Iacob nominabatur: sic & Maria propter solam desponsationem vxor Ioseph vocabatur. Indicat ergo non fuisse verum matrimonium. Confirmatur primo ex Cyprian. sermon. de passione domini, Ambros. epistol. 79. & lib. 2. in Lucam, in princip. & lib. de institut. Virginis cap. 6. & 7. dicentibus Christum in cruce separasse matrem à Ioseph, eamque Ioanni tradidisse, ut indicaret inter eos verum coniugium non intercesisse. Quod etiam indicauit Chrysost. homil. 5. in Matth. post med. Confirmatur secundo, quia votum castitatis repugnat cū vero matrimonio, imo & propositum nunquam accedendi ad virum: quia matrimonium intrinsecè includit consensum in copulam conjugalem: diximus autem supra habuisse Virginem propositum, & votum absolutum virginitatis, ergo.

A Dicendum verò est, B. Virginem verum, ac primum matrimonium ratum cum Ioseph contraxisse. Hanc veritatem esse de fide docent omnes Theologi in 4. d. 29. & 30. & sentit D. Thom. hic, & probatur. Primo ex Luc. 1. Missus est Angelus Gabriel ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, & cap. 2. Ascendit Ioseph in Bethlehem, ut profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore. Matth. 1. Cum esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph. Vbi verbum illud, desponsata, matrimonium ratum significat, ut constat ex verbis sequentibus, primo, ex illo, Antequam conuenirent. Quo verbo significatur, quantum erat ex parte vinctuli, potuisse honestè conuenire. Deinde ex illo, Ioseph autem vir eius, nam in rigore hæc vox vinculum matrimonij significat. Præterea hoc confirmat illa sollicitudo Iosephi propter Mariæ conceptionem, quam propterea voluit occultè dimittere. Non enim dicitur propriè dimitti, nisi vera vxor. Vnde Angelus tandem discretè dixit. Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Coniugem enim vocatur, inquit August. lib. 1. de nupt. & concup. cap. 11. ex prima fide desponsationis, quam ibidem vocat vinculum conjugale, & fidele coniugium. Et eandem ferè sententiam habet Hieronymus contra Heluid. Secunda ratio in Scriptura fundata est, quia in Euangelio Iosephus vocatur pater Christi, nimirum, quia talis putabatur, nō alia certe ratione, nisi quia Virginem matrē Christi vxorem duxerat. Neque enim cogitandum est, fuisse Christum existimatum filium Iosephi spurium, aut illegitimè natum, hæc enim cogitatio erronea esset: nam potius ad hæc suspicionem tollendam hoc matrimonium institutum fuit, ut Patres docent.

C Nisi quis fortasse dicat, sicut fuit Ioseph existimatus pater Christi: ita fuisse existimatum maritum Virginis, non quia reuera talis fuerit: sed quia exterius talis apparebat cohabitando cum Virgine, & alia exteriora onera matrimonij cum illa sustinendo, ut verbi gratia suis laboribus familiam sustentans, & Virginem ac Christum in Ægyptum ducens, ac reducens, &c. Sed hæc euasio est contra vim verborum Scripturæ, & sine vlllo fundamento in traditione, vel scriptura, & ideo erronea est, præsertim cum nulla sit causa ad veritatem huius matrimonij negandam. Quin potius, cum B. Virgo indigeret viro aliquo, qui sibi esset in peregrinationibus comes, & in rebus ad hanc vitam transigendam sibi, & filio puero necessarijs fidelis minister, multo magis deuit illum fuisse verum maritum: id enim ad decentiam & bonum vtriusque nomen maxime pertinebat. Et confirmatur hæc ratio, quia propter hanc causam Matthæus, c. 1. Christi genealogiam vsque ad Iosephum traxit. Et sicut Lucas narrat Gabrielem prædixisse Virgini nomen, Iesus, Christo imponendum: ita Matthæus refert idem nomen nuntiatum fuisse Iosepho, tanquam proprio viro, & veluti capiti, & gubernatori illius familie. Tertio probatur eadem veritas ex traditione Patrum, ex quibus nonnulla referuntur in decretis 27. q. 2. & videndus est etiam Augustin. supra, & lib. 23. contra Faust. cap. 8. & lib. 2. de consensu Euangelist. cap. 1. Ambros. de institut. Virginis cap. 6. & Luc. 1. vbi illa ratio vitur. Quia maluit, inquit, Dominus quosdam de sua generatione, quam de matris pudore dubitare, indicans hoc matrimonium fuisse necessarium ad vitandam Virginis infamiam. Qua ratione vtūtur etiam Basil. homil. 25. de humana Christi generatione, Origen. homil. 6. in Lucam, Bernard. hom. 2. in Missus est, Chrysost. Hieronym. & ceteri expositores Græci, & Latini, Matth. 1. Quarta ratio hoc loco solum esse potest, quia hoc matrimonium verè, & essentialiter perfici potuit absque vlllo detrimento virginitatis, & alias fuit valde conueniens, ergo. Maiorem offendemus respondendo ad rationem dubitadi in principio positam: Minorem verò

facit

Greg. Nyss.
Damascen.
Nicephor.
Euod.
Andr. Cretens.
Simeon Metaphr.
Orig.
Theoph.

Hieronym.
Bernard.
Petr. Chrysost.
Hilar.
Chrysost.

Greg. Nyss.
Greg. Mag.
Epiphani.
Cyrill. Iero.

Cyprian.
Ambros.

Chrysost.

Verum matrimonium ratum inter Mariam, & Ioseph.

Augustin.

Hieronym.

Obiectio.

Matth. 1.

August.

Ambros.

Basil.

Origen.

Bernard.

Chrysost.

Hieronym.

D. Thom. satis ostendit D. Thomas hic art. i. cuius rationibus nihil fere addi potest. Confirmatur tandem, quia sicut virginitas, & fecunditas in Virgine coniuncta fuerunt: ita decuit statum virginitatis, & coniugij summa perfectione in eadem Virgine copulari. Nam ex virginitate habuit summam corporis, & spiritus puritatem, & integritatem, ex matrimonio vero, societatis & unitatis vinculum, & subiectionem, ac obedientiam, quam vxor marito debet. Quo factum est, vt & vtrumq; statum non ignorauerit, & tam virginum, quam coniugum fuerit exemplar.

Chrys. Sed dicet aliquis, omnes rationes quas D. Thomas affert, sumptas esse ex parte Dei, & diuinæ providentiæ, quæ hoc matrimonium specialiter ordinavit, oportere tamen rationem aliquam reddere ex parte Virginis, quæ ipsam ad matrimonium contrahendum inclinaverit. Cum enim ipsa virginitatem vouisset, certum est non contraxisse matrimonium propter filiorum procreationem, qui solet esse veluti proprius & intrinsecus matrimonij finis, nec etiam potuit illis rationibus moveri, quæ ex parte diuinæ providentiæ afferuntur, cum illæ omnes mysterium Incarnationis respiciant, & futuram proles conceptionem mirabilem, de qua ipsa ante Gabrielis annunciationem nihil potuit cogitare. Nisi fortasse quis dicat, ex Cedreno in compendio historiæ, Mariam anno duodecimo ætatis suæ reuelatione diuinæ cognouisse futuram se matrem Dei, & hominis. Quod est prorsus falsum, & absurdissimum, & plane repugnans ijs, quæ de Angelica Annunciatione Lucas narrat. Turbatio enim Virginis, eiusque cogitatio, ac interrogatio plane indicant eam fuisse antea prorsus tanti ignaram mysterij, quod tunc per Angelum didicit, vt omnes Patres intelligunt. Respondetur ergo primo ex Augustini lib. de sancta virginit. cap. 4. sic scribente, *Licet virginem se antea Deo vouisset, quia hoc Israelitarum mores adhuc recusabant, desponsata est viro, non violenter ablaturo, sed potius contra violentos custodituro, quod illa iam voverat.* Itaque nubere voluit, vt in externo statu, & vitæ genere suæ genti sese accommodaret, & morem gereret, & fortasse etiam, vt sacerdotibus, & parentibus si vivebant (hoc enim incertum est) obediret. Secundo vero addendum est, hoc fecisse ex diuina reuelatione, seu speciali instinctu. Vnde potissima ratio nubendi illi fuit, quia intellexit, hanc fuisse diuinam voluntatem, quamuis rationem eius eo tempore non cognosceret, neque amplius inquireret, quam diuinum beneplacitum.

Responsio ad argumenta opposita sententia.
Nic. Papa.
Quænam in matrimonio interveniunt.
Ad rationem dubitandi in principio factam vt respondeamus, distinguenda sunt tria, quæ in matrimonio possunt intervenire. Primum est vinculum matrimonij, quod perficitur mutuo consensu, quo coniuges adinuicem sibi tradunt ius, & potestatem in sua corpora, vt constat ex Nicolao Pap. in cap. sufficiat 27. quæst. 2. Secundum est mutua cohabitatio in eadem domo, cum mutuis obsequijs, &c. quæ neque ad matrimonium sufficit, vt de se constat, quia sine vinculo reperiri potest inter fratrem, & sororem, nec est necessaria, vt etiam per senotum est, quia est quid posterius, & valde extrinsecum. Tertium est vsus matrimonij, per carnalem copulam, & hanc etiam constat non esse de essentia veri matrimonij, vt tradunt omnes Theologi, in 4. distinct. 30. & rectè tractat Vualdens. 2. tom. de sacramentis capit. 130. & colligitur aperte ex dicto capite sufficiat, & ex Florentino Concil. in decreto Eugenij, vbi definit matrimonium perfici mutuo consensu, qui sine dubio copulam antecedit, & Tridentin. sessio. 24. vbi distinguit matrimonium ratum à consummato, & supponit illud esse verum matrimonium. Et idem habet communis traditio, & consensus Ecclesiæ, imò à principio fuit verum matrimonium inter Adam, & Eum in Paradyso terre.

Fr. Suarez, Tom. 2.

stri, in quo carnalem copulam non habuerunt. Sicut ergo in rebus, quæ vsu non consumuntur, dominium distinguitur ab vsu, & absque illo haberi potest, ita in matrimonio potest dari potestas, & dominium in corpus coniugis absque vsu copulæ carnalis, & in traditione illius dominij, vel potestatis consistit vera ratio matrimonij, vt ex Paulo primæ ad Corint. 7. colligitur dicente. *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir, &c.*

Ad sanctos ergo in principio citatos respondetur *Ambros.* verbis Ambrosij, *Virgo desponsata viro coniugu nomen accepit. Non enim desloratio virginitatis facit coniugium, sed pactio coniugalis.* Quocirca nomine sponsalium citati Patres matrimonium ratum, non consummatum intelligunt. Quod si interdum matrimonij, aut mariti nomen fugere videntur, solum hoc faciunt, vt significant non peruenisse ad dictum statum copulæ coniugalis. Vnde (vt Hieronym. notat) *Hieronym.* in Scriptura sacra *sponsa* dici solet, quæ nupta est, & interdum dicitur *accipi in coniugem*, quando matrimonium consummatur, vt de Rebecca, Lia, & Rachel constat Genes. 24. & 29. quanquam hic vsus vocum non semper sit idem, vt patet ex illo exemplo, quo Cyril. Ierosolym. utebatur, quod est prudenter interpretandum. Non enim assertur, quia in omnibus sit simile, sed quia à fortiori concludit. Nam, si Rachel propter solam promissionem vocata est *coniuux*, multo magis B. Virgo propter sponsalia, quamuis nulla copula intercesserit.

Ad primam confirmationem respondetur, Patres ibi citatos eodem sensu esse intelligendos. Vnde Chrysostomus solū inde concludit Beatā Virginem non habuisse alios filios præter Christum, vt scilicet excludat matrimonij consummationem, non veritatem. Quod autem Ambrosius, & Cyprianus in illa coniectura supponere videntur, scilicet, tempore mortis Christi Iosephum superstitem fuisse, incertum est, & non admodum verisimile. Quin potius ex eo, quod Christus matrem suam Ioanni commendavit, inferri certius posset, eo tempore Ioseph fuisse mortuum. Nam illo vivente, non quæsiuisset Christus fideliorum alium Virginis focum, ac ministrum. Nisi forte dicatur, fuisse adeo senem, vt alterius ope indigeret. Sed credibilis est fuisse iam mortuum, vt docent Epiphanius hæresi septuagesima octava, Vincentius sermone de S. Ioseph. Petrus Comestor. capite 38. suæ histor. Et probabile est ante trigessimum annum ætatis Christi obiisse. In Euangelio enim, vsque ad duodecimum ætatis annum Christi Domini, fit eius mentio, & non amplius, neque in nuptijs Canæ Galileæ neque in historia passionis, neque alijs in locis, vbi fit mentio matris, & fratrum Domini, quod est signum illum fuisse iam mortuum. Nam cum vivebat, fere semper simul cum Virgine coniungebatur, & nominabatur.

Ad secundam confirmationem, quidam dicunt, ante sponsalia conuenisse inter Ioseph, & Mariam, neutrum ab altero petiturum fore debitum, & ita veluti sub hac conditione contraxisse, vt neuter peteret, aut redderet debitum. Hanc enim conditionem non esse contra substantiam matrimonij, defendit Palud. in 4. d. 30. quæst. 2. & Carthus. in vita Christi part. 1. cap. 3. Abulens. c. 30. numer. p. 32. Ger- son serm. de natiuitat. Mar. & creditur fuisse opinio Hugonis de S. Victore, sed falso. Et ratio esse potest, quia cum dominium (vt dictum est) distinguatur ab vsu, conferre illud poterat sub conditione nunquam vtendi tali re, quia hæc conditio non est contraria traditioni dominij. Quod patet, quia potest habere aliquem effectum, vt in præfenti materia, si quis contrahat cum hac conditione, manet inhabilis ad contrahendum cum alio. Item si postea velint coniungi, & non vt illa conditione, non erunt for-

G

nicarij.

nicarij. Item, quia si in huiusmodi casu maritus inferat vim uxori, licet peccet contra iustitiam, & pactum initum, non tamen erit fornicarius. Sed quidquid sit, an hæc conditio sit contra substantiam matrimonij, vt D. Thomas & eius discipuli communius opinantur, & indicatur in cap. ult. de conditionibus appositis, de quo infra suo loco dicendum est, non cenſeo tamen fuisse in præſenti matrimonio neceſſarium. Primum, quia D. Thomas hic, & præcedenti quaestione contrarium aperte sentit, scilicet inter Mariam, & Ioseph nihil esse actum de seruanda virginitate, nisi post matrimonium contractum. Secundo, quia illa conditio, non est consentanea matrimonio, esto non esset contra substantiam eius. Tertio, quia sola non sufficit ad perfectionem voti castitatis. Nam, qui absolutum votum virginitatis emisit, non posset sua autoritate contrahere matrimonium etiam sub illa conditione, vel intentione, præsertim animo perseuerandi in illo statu. Nam si id faceret animo transeundi ad religionem, non esset intrinsecè malum, vt Sotus, & alij docuerunt, & colligitur ex c. commissum, de sponsal.

D. Thom.

Hugo. Viſt.
D. Thom.
Albert.
Magn.

Dicendum ergo est, cum Hugone Viſtori. lib. de Virginit. Mariæ, quem S. Tho. Albert. Magn. & cæteri scholastici secuti sunt, & fuit etiam sententia antiquorum Patrum (vt supra vidimus) Beata Virginem ex diuina reuelatione contraxisse matrimonium. In omnibus enim rebus speciali Spiritus Sancti directione regebatur, præsertim in re grauissima, & quæ ad statum totius vitæ pertinebat, & ad mysterium Incarnationis proximè ordinabatur. Eadem autem reuelatione intellexit Beata Virgo suum sponſum libenter in perpetuam virginitatem fuisse consensurum, nullumque detrimentum perfectioni suæ virginitatis allaturum. Et hinc etiam intelligitur, potuisse B. Virginem consentire in verum matrimonium, non consentiendo actualiter, & explicate in carnalem copulam, neque absolute, neque sub illa conditione, si Ioseph debitum petijſſet. Quia iam erat certa, illum nunquam petiturum, unde superuacaneus, & otiosus fuisset talis actus. Dico autem actualiter, & expresse, quia in radice, & in causa, videtur habuisse hunc consensum, consentiendo in matrimonium, quod de se ad talem copulam ordinatur, & ita videtur loqui Caietanus, & August. in citato capitulo B. Mariæ. 27. quæ. sed vel hoc modo in radice, non est propriè velle, & maxime quando per contrariam voluntatem directè quis proponit vitare actum, & hoc modo consensus in coniugale vinculum, nihil omnino derogat virginitati, & proposito virginitatis non pugnat cum consensu contrahendi vinculum coniugale. Sicut non repugnat voluntas tradendi, vel accipiendi dominium, & non vtendi.

Caiet.

SECTIO II.

Quo tempore fuerit matrimonium perfectum, inter Mariam, & Ioseph.

Duplex perfectio matrimonij potest hoc loco considerari. Prima est essentialis, quæ consistit in ipſo contractu: altera est accidentalis consistens in aliqua solennitate, seu publica cerimonia, & in cohabitatione viri, & uxoris in eadem domo. Ommitto enim carnalem copulam, quam iam exclusimus.

Matrimonialis cohabitatio inter Mariam, & Ioseph ante incarnationem factus. Orig. Luc. 1.

Primo ergo certum est, matrimonium inter Mariam, & Ioseph quoad essentialiam, & contractum, ante filij Dei Incarnationem perfectum esse. Hæc est communis sententia Patrum, & Theologorum quos supra citavi, eamque optimè confirmat Orig. homil. 6. in Lucam. Colligitur enim aperte ex illo verbo Luc. 1. Missus est Angelus Gabriel à Deo ad Virginem desponsatam viro, iam enim ostendimus illam de-

A sponſationem, verum matrimonium fuisse. Ratio etiam hoc suadet, ex fine illius matrimonij sumpta. Illud enim Deus ordinauit, ne aliqua infamia ex parte filij Virgini accresceret: oportuit ergo, vt eo tempore, quo concepit, iam haberet sponſum, ex quo posset existimari honestè, & absque turpitudine concepisse.

Difficultas ergo superest de perfectione accidentaliquo ad cohabitationem, vel solennitatem aliquam. In quo est prima sententia Caieta. hic, qui negat fuisse eo tempore nuptiarum solennitatem celebratam, fundatur in illis verbis Appeli, Ioseph fili D. David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam, nondum ergo illam acceperat. Quod non potest intelligi, nisi de modo accipiendi, quando cum solennitate nuptiali, & sacerdotali benedictione sponſa viro tradebatur. Ex quo vltèrius infert, quod eo tempore nondum Ioseph acceperat Virginem in domesticum consortium. Vnde etiam negat fuisse perfectum matrimonium quoad cohabitationem in eadem domo. Quod confirmare conatur ex Luc. 1. vbi dicitur Beata Virgo rediſſe ex domo Zachariæ, nō in domum Ioseph, sed in domum suam. Idem tenet Abulenſ. Matth. 2. post quaestione. 23. & fauet Anſel. Matth. 1. exponens verbum illud, Noli timere accipere Mariam, hoc modo, scilicet nuptiali conuentu, & assidua cohabitatione. Et exponens verbum illud cum nollet eam traducere, inquit, in domum suam, & assidua cohabitationem.

Caiet.

Luc. 1.

Abulenſ.
Anſelm.

C Secunda sententia media esse potest, scilicet tempore annuntiationis Angelicæ, Mariam & Ioseph, iam cohabitasse in eadem domo, nondum tamen interuenisse solennem celebrationem nuptiarum. Et coniectura est, quia propter hanc causam, nondum carnaliter conuenerant.

Maria & Ioseph in eadem domo iuxta conceptionem Christi cohabitantes. Chrysost.

Dico secundo, probabilius est, Mariam & Ioseph, cohabitasse in eadem domo, tempore conceptionis Verbi diuini, quæ est expressa sententia Chrysostomi. 4. in Matth. quam etiam indicant Gregor. Nyſſenus in orat. de Christi Natiuitate, & Epiphanius hæres. 78. & eam sequuntur Iansen. Titelm. & alij Matth. 1. cap. & D. Thom. hic ait, esse magis consonum Euangelio. Quod fortasse dixit propter verbum illud Matth. 1. voluit occulte dimittere eam, quo indicatur iam antea fuisse ad cohabitandum admissam. Vt enim

Greg. Nyſſ.
Epiphanius.
Iansen.
Titelm.
D. Thom.
Matth. 1.
Ambros.

D Ambrosius dicit libro 2. in Luc. in principio, Quam non accepit, nemo dimittit, & ideo, qui volebat dimittere, fateretur acceptam. Et ratio S. Thom. est optima, quia alias non esset satis prouisum famæ Virginitis. Nam quando sponſa concipit in domo sponſi, merito reputatur conceptio maritalis, si verò ante cohabitationem concipiat, semper est dubia, vel suspecta conceptio. Respondet Caietanus, licet non cohabitarent, talem tamen, ac tantam potuisse inter eos intercedere familiaritatem, vt omnis vitaretur infamia, præsertim, quia verisimile est Ioseph ascendisse cum Maria in domum Elisabeth, ibique habitasse mensibus tribus. Sed certe, si nondum cohabitabant, non est admodum verisimile Ioseph iuisse cum Maria, & habitasse cum illa in domo Zachariæ. Cur enim in aliena domo simul habitarent, qui nondum habitabant in propria? Ac deinde quamuis hæc, & similia sufficere possent, vt multi bonam existimationem haberent, aut non temere iudicarent, non tamen sufficerent ad vitandam suspicionem, & dubitationem aliquam, & nonnullum incontinentiæ, ac leuitatis indicium. Deinde verbum illud. Noli timere accipere Mariam, non significat denuo fuisse in domum Iosephi tradendam, sed (vt Chrysost. & Ambros. expresse exponunt) monetur Ioseph, vt sponſam, quam domi habebat, & proposito, & animo dimiserat, domi retineat; ita vt sensus sit, Noli timere accipere, id est, tecum illam habitare, & cum illa simul viuere, & cohabitare, omnemque timorem, & suspicionem abijcere,

Caietan.

Chrysost.
Ambros.

Theophyl.
Euchym.Orig.
D. Thomas.Chrysost.
Greg. Papa.
August.
Inist. Mart.
Ambros.Ioseph ante
Angeli reue-
lationem, ni-
hil turpe de
Maria pra-
gnante ius-
picatur.Auctor im-
perfecti.Hieronym.
Orig.
Bernard.
Basil.
Theophyl.

Caietan.

cere, & propositum mutare. Quam expositionem etiam Theophyl. & Euchym. amplexi sunt. Præterea, verbum illud, & nollet eam traducere, non significat, id est, in domum suam adducere, sed significat infamare, & vt adulteram accusare, vt communiter expositores intelligunt. Et Origenes homil. 1. in diuersos, & D. Thom. hic, & est certa expositio, si vis Græci verbi consideretur, est enim, *παράδειγμα*, quod hoc significat. Quod etiam patet ex verbis illis, Cum nollet traducere, sed occulte dimittere, vnum enim alteri contraponitur. Denique hoc etiam patet ex causa, quæ sed dicitur, scilicet, Cum esset iustus. Hæc enim non erat ratio, propter quam nollet eam in domum accipere, quanquam enim id facere posset. si esset adultera, non tamen esset ad hoc necessaria magna iustitia. Rectè ergo intelligitur, quia erat iustus, noluisse eam traducere, quod à Patribus dupliciter exponitur. Primo, quod reuera, viso evidenti effectui conceptionis, sibi persuaserit adulterium commissum, & iniuriam sibi esse illatam, fuisse autem magnæ iustitiæ opus, patienter illam ferre absque reuelatione, accusatione, vel infamia: voluisse tamen illam occultè dimittere, ne peccato consentire videretur. Ita ferè Chrysost. supra, Greg. homil. 26. in Euangelia, Augustin. epist. 54. & sermo. 16. de verbis Domini, & sermo. 14. natiuit. Iustinus dialog. contra Tryphon. satis post med. Ambro. de inist. Virgin. c. 5.

Alteræ expositio est, Iosephum nihil mali potuisse iudicare aut suspicari de Virgine, sed hinc adductum rei, quam cernebat, euentia, inde vero exitia, quam expertus erat, Virginis sanctitate permotum, in quendam veluti stuporem, & admirationem raptum, omne iudicium sustinuisse. Quod sanè fuit magnum iustitiæ opus, scilicet in tam graui negotio non commoueri, nec nimia aliqua passione, aut affectione obcæcari, sibi que persuasisset, fieri id sine peccato potuisse, & ideo noluisse eam traducere, quamuis, quia de hac re nihil illi satis constabat, ad opus iustitiæ pertinere putauit, à tali muliere separari, eamque occulte dimittere. Quam expositionem docuit Auctor imperfecti in Matth. homilia. 1. his verbis. *O inestimabilis Maria laus, magis credebatur castitati eius, quam viro eius, plus gratia, quam naturæ, conceptionem manifeste videbat, & fornicationem suspicari non poterat: possibilis esse credidi mulierem sine viro posse concipere, quam Mariam posse peccare.*

Hieronymus ibi. *Hoc testimonium Maria est, quod Ioseph sciens Mariæ castitatem, & admittens, quod euenerat, celat silentio, cuius mysterium nesciebat.* Quæ fuit etiam expositio Origen. hom. 1. ex varijs & Bernard. homil. 2. in Missus est. Inducant etiam Basil. homilia. de humana Christi generatione, Theophylact. Matth. 1. qui sentiunt Ioseph ante aduentum Angeli, non solum se continuisse, ne paruum aliquid de Virgine sentiret, sed etiam cognouisse eam concepisse de Spiritu Sancto, iuxta illud, *Inuenta est in vtero habens de Spiritu Sancto.* Sed hoc & perse est difficile creditum, cum non habuerit reuelationem, nec aliquod sufficiens principium, ex quo id cognosceret, & non est consentaneum illis verbis Angeli, *Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est.* Hæc enim ratio non fuisset conueniens, si antea Ioseph hoc agnouisset, & ea de causa cum Virgine permanere, & cohabitare timuisset. Neque illa verba, *Inuenta est in vtero habens de Spiritu Sancto*, ita intelligenda sunt, vt Ioseph inuenerit, & intellexerit ipsam concepisse de Spiritu Sancto, sed ita, vt inuenerit, & cognouerit Mariam, quæ ex Spiritu Sancto conceperat, esse prægnantem. Vltimo tandem nihil fauet Caietano verbum illud, *Reuersa est in domum suam*, quia illud verbum tantum significat rediisse in propriam domum, in qua habitat, quæ non dicitur sua, quia ipsa sola separata à Iosepho, in ea habitaret (hoc enim

Fr. Suarez. Thom. 2.

nec fundamentum habet, nec est hæc proprietas verbi sed dicitur sua, vt distinguitur ab aliena, siue fuerit paterna domus siue domus sponsi, seu vtrique communis, in qua ambo habitabant. Sicut paulo inferius, dicuntur Maria, & Ioseph rediisse in ciuitatem suam, scilicet, in qua habebant proprium domicilium.

Tertio, verisimilius existimo ante conceptionem filij Dei, fuisse illud matrimonium perfectum, etiam quoad omnem solennitatem accidentalem, & sacerdotalem benedictionem, si fortasse inuenire solebat. Hæc conclusio (vt ingenuè id fatear) non potest satis ex Scriptura probari. Ad illam verò persuadendam satis esse videtur, quod in Euangelio nullum omnino sit fundamentum ad hoc negandum. Nam verbum illud, *Noli timere accipere Mariam coniugem tuam*, non oportet intelligi de solenni traditione, seu acceptione, quia phrasia illa, *accipere uxorem*, multiplex est in Scriptura. Interdum enim significat, uxorem ducere, vt patet Genes. 4. & 6. interdum eam cognoscere, vt exponit Lyra locum Deuteronom. 20. *Quis est homo, qui despondit uxorem, & non accepit eam?* quamuis possit etiam hic locus intelligi de receptione ad cohabitandum, quæ est alia illius vocis significatio, sicut Genes. 12. dicitur, *accipe eam, & vade.* Hoc ergo vltimo modo sumi in citato loco Matthæi Chrysostomus, & Ambrosius supra exposuerunt. Nam quia Ioseph decreuerat illam dimittere, monetur, ne timeat cum illa cohabitare, vt supra dictum est. Supposito ergo, Scripturam nullo modo repugnare, sine dubio est magis consequens, & rationi consentaneum, vt nulla solennitas huic matrimonio defuerit ante conceptionem filij Dei. Primum quidem, quia non est verisimile sponfam solitam esse traduci ad cohabitandum cum sponso ante expletam omnem matrimonij ceremoniam, & solennitatem, sicut nunc fieri videmus in familijs bene institutis & ordinatis. Deinde verò, quia cuiusdam incontinentiæ excessus est, quod sponsi copulentur ante perfectam omnem matrimonij ceremoniam, fuit ergo fini huius matrimonij consentaneum, & ad vitandam omnem suspicionem valde conueniens, vt ante filij conceptionem fuerit matrimonium omni ex parte perfectum. Quocirca supposita historia, quam in capite huius disputationis premisimus, verisimile mihi est, Beatam Virginem non rediisse à templo in domum parentum, qui fortasse iam mortui erant, vt Cedrenus refert in compendio historiæ: sed post expletam omnem matrimonij solennitatem, ab ipsis sacerdotibus immediatè datam esse Iosepho, vt Gregor. Nyssenus, & alij Patres ibi citati indicant.

Matrimo-
nium inter
Virginem, &
Ioseph ante
Christi con-
ceptionem o-
mnino perfectum.
Gen. 4. & 6.

Deuter. 20.

Genes. 12.
Chrysost.
Ambros.Cedren.
Greg. Nyss.

SECTIO III.

In qua ætate Ioseph, & Maria matrimonium contraxerint.

QVod ad Beatam Virginem attinet, Ioannes Annius recens Chronographus dixit Beatam Virginem peperisse Christum ante expletum decimum quartum annum, vnde necessario sit consequens fuisse nuptiam decimo tertio ætatis anno nondum peractam; Nam (vt antiqua historia, & Patres citati in initio huius disputationis referunt) B. Virgo concepit filium quarto mense à desponsatione sua. Quam sententiam sequitur Driedo libro tertio de dogmatibus, tractatu tertio, capite quinto, p. 4. in fine. Alia verò extrema sententia est Caietani, Lucæ primo, qui probabile credit fuisse Virginem viginti quatuor annorum, & certum putat, vt minimum habuisse decem & nouem annos, quando filium peperit. Ex quo, eodem argumento, colligitur, vno anno, & paulo amplius ante illam ætatem fuisse nup-
ptiam.

Ioan. An-
nius.

Dried.

Caietan.

ptam. Mouetur autem Caietanus sola coniectura, scilicet, ut esset firmo, & perfecto corpore ad concipiendum filium.

Communis tamen, probabiliorque sententia est, Virginem fuisse nuptam pauld post inchoatum decimum quartum annum, vnde cum eam fere annis in templo mansit, & tunc tradita fuit Iosepho, & post quatuor menses Angelicum nuntium habuit, agens vero decimum quintum annum filium peperit. Ita refert ex Euodio Nicephor. libr. 2. histor. capit. 3. & eiusdem sunt sententiæ Gregorius Nyssen. Damascenus & alij supra citati, quorum autoritas maiorem fidem facit, quam coniectura Caietani. *Ætas* enim quatuordecim annorum sufficiens est, & aptissima in femina ad concipiendum filium. Præsertim si habeat corpus optimè dispositum, quale erat corpus sanctissimæ Virginis, & ita ex recentioribus sequuntur hanc sententiam, Abulen. Matth. 2. qu. 101. Ioannes Lucidus, tractatu de vero die passionis Christi, & alij, qui annales, vel chronologias scripserunt.

Secundo, de ætate sancti Ioseph fuit sententia Epiphaniij hæref. 78. cum fuisse ut minimum octogenarium, quando Virginem duxit. Sequitur Niceph. libr. 1. hist. capit. 7. & Abulen. super cap. 7. Hæi. & paradoxæ 1. cap. 8. & in 2. capit. 73. & Matt. 1. q. 32 Numer. 30. quæst. 31. & Ioan. Gerson. sermo. de Natiuita. Mar. considerat. 3. Vguerus, in institutionibus cap. 2. §. 9. Cedrenus in compendio historiæ. Huic sententiæ fauet antiqua pictura, quæ non contemnendam auctoritatem habere solet. Et confirmari potest, nam Beatus Ioseph mortuus est fere duodecimo anno ætatis Christi: ergo verisimile est eum fuisse valde senem, quando Christus natus est, & similiter, quando Virginem duxit. Sed hæc sententia probari certè nullo modo potest. Primo, quia decuit, ut in matrimonio illo seruaretur ea proportio inter virum, & uxorem, quæ communi vfu, & consuetudine seruari solet. Secundo, quia oportuit, ut Ioseph esset in ætate ad generandum idonea, quia alias non posset sub illius vmbra, fama, & æstimatione Virginis illa seruari. Tertiò, oportuit ipsum esse viribus valentior, ut posset tot peregrinationes sustinere, & ad familiam suam alendam, & sustentandam laborare, ad hos ergo fines ætas octogenaria erat valde improporcionata. Quarto, quando Sancti & Doctores dicunt sanctum Ioseph simul cum Beata Virgine post matrimonium contractum virginitatem vouisse, certe supponunt illum non fuisse senem, neque ad actum matrimonij ineptum. Et augetur hæc coniectura ex eo, quod docent Ioseph permanisse virginem, & in cœlibatu vsque ad desponsationem cum Virgine. Nam cum iuxta consuetudinem illius populi ferè omnes vxores ducerent, non est admodum verisimile expectasse Ioseph tam longum ætatis tempus ad uxorem ducendam. Quintò, etiam Scriptura nonnihil fauet, nam Luc. 1. dicitur. *Angelus missus ad Virginem desponsatam viro*, non seni, & capite. 3. *ut putabatur filius Ioseph*. Profecto, si ille octogenarius fuisset, vel non tam facile hæc fama percubisset, aut certè Virgo in suspicionem aliquam venisset. Vnde Hæi. 62. de tempore aduentus Messie dicitur, *habita- bit iuuenis cum Virgine*, quod non incommode ad hoc mysterium applicant Glos. ordin. & Nicol. Lyr. Tandem, nullum est fundamentum, ut contrarium credatur, quia nulla est historia, nulla ratio decentiæ, aut castitatis hoc requirit. Quia quod ad exteriorem speciem attinet, nullam indecentiam habet, quod virgo habitet cum iuvene, aut saltem viro mediocri, & maturæ ætatis, sponso, ac marito suo. præsertim, cum ipsum matrimonium ad hoc fuerat ordinatum, ut talis virgo existimari posset ex viro suo concepisse. Quod vero spectat ad rem ipsam, id est ad obseruandam castitatem vtriusque coniugis, non erat necessaria senilis ætas: sed Spiritus Sancti

robur, ac virtus: alioquin non tam fuisset virtutis opus, & voluntatis, quam impotentia quædam. Quocirca, sicut Patriarcha Ioseph, qui (teste Bernardo) si gura fuit sponsi Virginis, in iuuenili ætate perfectissime castitatem seruauit, & fidelitatem domino suo: ita multo maiori ratione, de nostro sancto Ioseph existimandum est.

Certum ergo videtur Ioseph non fuisse octogenarium, & verisimilius est, non fuisse senem: quæ vero ætate fuerit, iuuenis ne, vel vir triginta, quadraginta, & annorum, definiri non potest, cum ex historijs nihil habeamus. Solum ergo dici potest aptissima fuisse, conuenientissimaque ætatis. hoc enim ad Spiritus Sancti providentiam spectabat. Vnde potius verisimile est fuisse maturæ ætatis, quam iuuenilis, quia (ut Sancti, & Historiæ referunt) Beata Virgo illi data est magno consilio, & providentia sacerdotum, potius ut illius virginitatem custodiret, quàm ut violaret, & ideo verisimile est quæsiuisse virum maturæ ætatis, prudentiæ, ac virtutis.

Et hinc facile responderetur ad coniecturas contrariæ sententiæ. Illa enim consuetudo picturæ, propter quandam decentiam, & ad vitandam vulgi opinionem introduci potuit. Vel fortasse, cum Ioseph esset maturæ ætatis, & vir iustus partim laboribus, partim corporis afflictionibus effecerat, ut prouidentior, quam reuera esset, ætatis appareret. Ad aliam coniecturam de morte eius, quamuis verisimile sit (ut supra dicebam) ante trigelimum ætatis Christi annum fuisse vitam functum, non tamen existimo statim post duodecimum annum obiisse. Dum enim Lucas cap. 2. ait, descendisse Christum post duodecimum ætatis suæ annum cum parentibus suis in Nazareth, & fuisse subditum illis, satis significat aliquot annis cum vtroque vixisse, & non est incredibile, vixisse Ioseph fere vsque ad annos prædicationis Christi, ut illum simul cum Virgine suis laboribus sustentaret. Nullum ergo ex hac coniectura pro contraria sententia sumi potest argumentum, præsertim, cum tam in minori, quam in grandiori ætate homines mori contingat.

DISPUTATIO VIII.

in duas Sectiones distributa.

De sancto Ioseph Beata Virginis sponso.

Vamuis in præcedenti disputatione nonnulla de hoc sancto viro dixerimus, quæ cū disputatione de desponsatione Virginis videbantur esse coniuncta, tamen & perfectio doctrinæ, & reuerentia ac deuotio illi debita, exactiorque ipsius mysterij expositio postulare videntur, ut explicemus, quis, & qualis fuerit sanctus hic Virginis sponso, cuius genealogiam tam accuratè scriptis Mattheus, ut nihil de illa dicendum nobis superfit, præter ea, quæ supra tractado de genealogia Christi, & Virginis attigimus. Quocirca de ijs, quæ ad corpus eius, seu naturalem conditionem pertinent, nihil dicemus: nã de ætate, virginitate, statu, ac morte eius satis in superioribus diximus. De arte vero, seu corporali munere, quæ ad hanc vitam transigendam vsus est, nihil dicere possumus præter id, quod in Euangelio indicatur, scilicet illū fuisse fabrum. An verò fuerit faber lignarius, vel ferrarius, incertū esse dixit Caiet. Mat. 13. in fine. Nam Sancti ambigunt loquuntur, ut videre licet in Ambr. libr. 3. in Luc. in princip. qui vtrumq; indicat, Hilar. Can. 14. in Matt. Ansel. Matt. 13. Bed. libr. 2. in Marc. suo c. 23. qui indicant fuisse fabrum *Ferrum igne vincentem*. Iustino. Dialogo. cum Tryphone longe à medio, qui indicat fuisse fabrum lignarium, & Christum illum interdum iuuisse. Sed expressius id docet D. Thom. Matth. 13. & ibi Lyr. D. Thom. Carthusi. Bonau. libr. meditat. vitæ Christi. ad finem capituli.

Virgo decimo quarto ætatis inchoato anno Iosepho nupta. Euod. Nicephor. Greg. Nyss. Damasc.

Abulen. Ioan. Lucid.

Epiph.

Nicephor. Abulen.

Cedren.

Ioseph non erat senex, quando Mariam duxit uxorem.

Luc. 1. 53.

Isai. 62.

Gloss. ordin. Nicol. Lyr.

Ætas Ioseph quando Virgine in matrimonium accepit.

Responsio ad argumentum in oppositum.

Luc. 2.

Ioseph in præcedenti disputatione nonnulla de hoc sancto viro dixerimus, quæ cū disputatione de desponsatione Virginis videbantur esse coniuncta, tamen & perfectio doctrinæ, & reuerentia ac deuotio illi debita, exactiorque ipsius mysterij expositio postulare videntur, ut explicemus, quis, & qualis fuerit sanctus hic Virginis sponso, cuius genealogiam tam accuratè scriptis Mattheus, ut nihil de illa dicendum nobis superfit, præter ea, quæ supra tractado de genealogia Christi, & Virginis attigimus. Quocirca de ijs, quæ ad corpus eius, seu naturalem conditionem pertinent, nihil dicemus: nã de ætate, virginitate, statu, ac morte eius satis in superioribus diximus. De arte vero, seu corporali munere, quæ ad hanc vitam transigendam vsus est, nihil dicere possumus præter id, quod in Euangelio indicatur, scilicet illū fuisse fabrum. An verò fuerit faber lignarius, vel ferrarius, incertū esse dixit Caiet. Mat. 13. in fine. Nam Sancti ambigunt loquuntur, ut videre licet in Ambr. libr. 3. in Luc. in princip. qui vtrumq; indicat, Hilar. Can. 14. in Matt. Ansel. Matt. 13. Bed. libr. 2. in Marc. suo c. 23. qui indicant fuisse fabrum *Ferrum igne vincentem*. Iustino. Dialogo. cum Tryphone longe à medio, qui indicat fuisse fabrum lignarium, & Christum illum interdum iuuisse. Sed expressius id docet D. Thom. Matth. 13. & ibi Lyr. D. Thom. Carthusi. Bonau. libr. meditat. vitæ Christi. ad finem capituli.

Caiet. Ambr. Hilar. Anselm. Iustina.

D. Thom.

capituli.